

ΜΙΑ ΑΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΤΗ ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (Μάρτιος 2007)

Συγγραφέας: ΝΙΚΟΣ ΣΗΦΟΥΝΑΚΗΣ

Στη χώρα μας μετά τη μεταπολίτευση ξεκίνησε μια προσπάθεια για τη διαμόρφωση περιβαλλοντικής συνείδησης μέσω σημαντικών προβλέψεων του Συντάγματος του 1975 και της ίδρυσης του Υπουργείου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος (ΥΧΟΠ). Εκείνη η προσπάθεια κράτησε λίγο. Καταργήθηκε το ΥΧΟΠ στα μέσα της δεκαετίας του '80 και οι αρμοδιότητές του εντάχθηκαν στο Υπουργείο Δημοσίων Έργων. Έκτοτε το βάρος των Δημοσίων Έργων καθυπόταξε το αδύναμο περιβάλλον.

Αιτία της κατάργησής του υπήρξε η ΕΠΑ (Επιχείρηση Πολεοδομικής Ανασυγκρότησης), που δρομολόγησε ο Α. Τρίτσης και που έθιγε εφήμερα συμφέροντα, αλλά και η ανάγκη δημιουργίας μεγάλων έργων υποδομής. Έπρεπε να παραμεριστεί το εμπόδιο, το περιβάλλον μπορούσε να περιμένει.

Την ίδια στιγμή η ανακατανομή των θεματικών ενοτήτων στο κυβερνητικό σχήμα οδήγησε σε μια παρά φύσιν απόφαση. Η χωροταξία εντάχθηκε στα Δημόσια Έργα -όπου και παραμένει έως σήμερα-, ενώ προπολεμικά η ελληνική πολιτεία ανέθετε την ευθύνη της χωροταξίας, ως έννοια οικονομική, στο τότε Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και αργότερα στο Υπουργείο Συντονισμού, έως το 1978. Αυτός ο ατυχής σχεδιασμός οδήγησε στο σημερινό χαοτικό τοπίο. Πόλεις, μικρές και μεγάλες, επεκτάθηκαν χωρίς ορθολογικό σχέδιο, χωρίς χωροθέτηση λειτουργιών και δράσεων. Χώροι ελεύθεροι και χώροι πρασίνου οικοδομήθηκαν και στις εκτός σχεδίου περιοχές, στην πεδινή γη και στην παράκτια χώρα δρομολογήθηκε η οικοπεδοποίηση. Το περιβάλλον και η χωροταξία, έννοιες αναπτυξιακές, οικονομικές, πολιτιστικές, έγιναν τεχνικές.

Βρισκόμαστε πλέον ως χώρα στο όριο που, αν το ξεπεράσουμε, οι επιπτώσεις θα είναι καταστρεπτικές και αλυσιδωτές. Το πρόγραμμα του ΠαΣοΚ και ειδικότερα η ενότητα του Περιβάλλοντος τάραξε τα ήρεμα νερά:

Με τη δέσμευση για δημιουργία αυτοτελούς Υπουργείου Περιβάλλοντος, το οποίο, εκτός από τη χωροταξική ανασυγκρότηση, την οικιστική αναβάθμιση, την πολιτική για τις κλιματικές αλλαγές, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και τη διαχείριση των απορριμμάτων, θα έχει και την ευθύνη των δασών και του αιγιαλού.

Υιοθετείται η σύγχρονη πολεοδομική και αρχιτεκτονική αντίληψη με τη δημιουργία «δορυφόρων οικισμών» στα μεγάλα αστικά κέντρα που θα απορροφήσουν τις πιέσεις για άναρχη επέκταση των σχεδίων πόλεων με το σύστημα της οργανωμένης δόμησης και τη δημιουργία τράπεζας γης.

Μπορούμε αυτοκριτικά να ισχυρισθούμε ότι η σημερινή τσιμεντοποίηση του συνόλου της γης του Λεκανοπεδίου θα είχε αποτραπεί, αν είχε υλοποιηθεί η πρόταση του αρχιτέκτονα Κ. Δοξιάδη που πρότεινε πριν από 50 χρόνια το αυτονόητο: τη νέα πόλη της οργανωμένης δόμησης. Πέντε δεκαετίες μετά διαπιστώνεται ότι οι τότε θέσεις του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, αλλά και του πολιτικού κόσμου, δεν ήταν προοδευτικές αλλά προσκολλημένες σε έωλες «αριστερές» αντιλήψεις αυταπόδεικτα δογματικές. Η νέα πόλη των Αθηνών -στα δυτικά και τα ανατολικά προάστια- θα ήταν σήμερα μια σύγχρονη πολεοδομικά και αρχιτεκτονικά πόλη όπου θα κυριαρχούσε το πράσινο.

Η υπερδόμηση της υπαίθρου, των νησιών, των προστατευομένων περιοχών και της παράκτιας χώρας δεν θα προκαλέσει μόνο περιβαλλοντική αλλά και οικονομική απαξίωση. Γι' αυτό δεσμευόμαστε να επαναπροσδιορίσουμε την έννοια της εκτός σχεδίου δόμησης, καταργώντας το σημερινό μοντέλο και επιτρέποντας την ανάπτυξη της μόνο σε οριοθετημένες χωροταξικά περιοχές, όπως συμβαίνει σε όλον το σύγχρονο κόσμο, όπου η εκτός σχεδίου δόμηση για κατοικία είναι έννοια ανύπαρκτη.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «ΤΟ ΒΗΜΑ» στις 18 Μαρτίου 2007, σ. 64.